

Iparfejlesztés

Jó lenne. Elmaradna az utazás, s vele száz kényelmetlenség. Megszűnne a zsúfoltság a közlekedési eszközökön. Több szabad idő teremtné. Csupa előny! Az óhajok nem téveszthetők össze a lehetőségekkel, ami kényelmesnek tűnik, az nem okvetlenül gazdaságos. Az iparfejlesztés rendkívül bonyolult feltételrendszert feltételez. A sokféle hallható kívánság — iparra van szükségünk, hogy haladhassunk, gyarapodhassunk — teljesítése tehát nemcsak anyagi akadályokba ütközik. A társadalmi érdekeken is csorbát ejtne.

Ezért helyesen cselekedni az iparfejlesztésben annyi, mint érvényt szerezni a hatékonyság elvének. Ami nem mindig sikerült, de most már elengedhetetlen.

Megváltozott sorrend

Húsz esztendő alatt egymillióval nőtt azok tábora, akik az iparban keresik meg kenyérüket. Míg a hatvanas évekig a főváros üzemei adták a termelés több mint a felét, azóta megváltozott a sorrend, a vidék jutott az élre. Új üzemek, vállalatok serege kezdte meg munkáját, alig ismert helységekből fontos iparvárosok lettek. Az eredmények fénye sokak szemében délibábbá vált; mindenütt mód van — vélik — az iparfejlesztésre, csak kérni, követelni kell. A terület- és településfejlesztésnek valóban fontos eszköze az iparosítás, ám egy a lehetséges módok közül. Alkalmazásához bizonyos adottságok, feltételek szükségesek. Ezek híján és sajnos, ez sem ritkaság, az új üzem elsősorban gondokat termel. Például elszippantja a lakosság elől a vizet; túlterheli az elektromos veze-

tékeket. S ezek még csak a kisebb bajok közül valók. A gazdasági tevékenység olyan összetett folyamat, amelyben minden tényezőnek szerepe van. A nagyon messziről érkező nyersanyag drágábbá teszi a terméket. A vasúti iparvágány, a közút, az energiaellátás kiépítése tetemes összeget emészt fel. Gondolni kell a víznyelésre, a szennyvíz elvezetésére éppúgy, mint a rendelkezésre álló munkaerő összetételére, képzettségére stb. Ha valamelyik lényeges tényezőt szem elől tévesztjük, a termék esetleg a kétszeresébe kerül annak, mint amennyitért jobban megvásárolható helyen előállíthatnánk. Kényszerű pihenőkkel szakíthatják meg a munkát a víz- és az energiaellátás zavarai. Később az alapanyag, s a raktárakban halmozódhat a késztermék, mert az üzem létesítésekor figyelmen kívül hagyták a szállítási megoldását. S megtörténhet az is, hogy mindez rendben van, mégis kapacitása felével termel csak az üzem, mert nincs elég munkás.

A kevesebb több

Tíz esztendő alatt az állami ipari vállalatainak száma 1368-ról 812-re csökkent, s telepeinek száma is 6770 helyett 5681. (Hasonló folyamat ment végbe az ipari szövetkezeteknél: a tíz év előtti 1251 helyett ma 821 működik.) Ugyanakkor az egy-egy ipartelepre jutó munkácsi szám 128-ról 188-ra, a kilowattban számított hajtóerő pedig átlagosan 749-ről 1604-re növekedett egy telephelyen. Azaz létszámban, korszerűségben fejlődtek az ipartelepek, jó néhány „kócerajt” viszont fölszámoltak. S ezt csak helyeselni lehet. A társadalmi érdekek szemszögéből

ugyanis az a döntő, hogy a meglévő eszközöket milyen hatékonysággal használják fel, s nem az, hogy ezeket hány helyre osztották el! Ez persze nem mindig talál elfogadásra, megértésre. Főként ott nem, ahol foglalkoztatási gondokkal küzdenek, s ezért mindenáron ipart szeretnének. Igaz, az árat — jószándékuk ellenére is — a társadalommal fizetnének meg.

Széles körben elterjedt, de hibás felfogás az, amelynek vallói a foglalkoztatás megoldását kizárólag az iparfejlesztésben, — fejlesztésben látják, s a helyi tervekben csak erre alapozzák. Amint-hogy szintén tévedés a fejlődést szakaszokra osztó, azaz ugrásszerű tevékenységként felfogni, s például kikereszteni az ipar köréből az élelmiszer-feldolgozást, a szolgálatot, a nem túl nagy befektetést követelő helyi kisüzemet — a több száz embert foglalkoztató „igazi gyár” reménye fejében. Az egyre inkább iparosodó mezőgazdaság jelentőségéről — mind a foglalkoztatásban, mind a fejlesztési források létrehozásában — már nem is beszélve.

Megtervezett holnap

A kormány két esztendős határozatot a területfejlesztés irányelveiről, illetve a településhálózatfejlesztési koncepcióról világosan kijelölte azokat a járható utakat, amelyeken a gazdasági szervezetek éppúgy, mint az irányítás területeinek, haladniuk kell. Az iparfejlesztés területenkénti centrumainak kijelölése az anyagi és szellemi lehetőségeket ésszerűbben felhasználóvá teszi a haladást. A szomszéd portán megtalálható, de a társadalmi munka hatékonysága szempontjából nagyon is sokba kerülő ipari foglalkoztatás helyébe az összerdekek tervszerű érvényesítését léptette, a lehetőségek határáig egyeztetve a csoport- és egyéni érdekekkel.

Távlatot nem az óhajok, a kívánságok összefoglalása adhat, hanem a gazdasági célszerűséget és az emberi vágyakat jól egyeztető tervezés, a lehetőségek szigorúan elemző felmérése. Az eddigi, kezdeti eredmények azzal biztatnak, hogy a tervezés hosszabb távon is képes ma már számolni egyes területekkel helyzetével, adottságaival, s ennek következtében nem a véletlen, a szerencse, netán az akaratosság határozza meg az iparfejlesztés menetét, hanem a mindenkinek hasznos hajtó józanság.

Mészáros Ottó

Iskola életközépen

Egy beszélgetés tanulsága

Ezt a történetet az egyik vidéki iskola igazgatója mesélte el. Annyira tanulságos, hogy érdemes közreadni, mások okulására. Ugy írom le minden sorát, ahogy elhangzott azon a délutánon. A meglepetéstől nem tudtam szóhoz jutni, amikor meghallottam a hírt, hogy a C osztály tanulói közül egyetlen egy se került be a műszaki főiskolára — kezdte az igazgató. Az eset azért döbbenet, mert a C osztály nálunk jó hírben állott. Úgyes, szorgalmas tanulókból verbuvalódott, a tanárok szerint is öröm volt órát tartani közöttük. Természetes, hogy semmiképp nem értettem, miért írt egyik gyerek a másik után nullás és kettes dolgozatot a felvételen. Azok a fiúk és lányok, akik a műszaki pályákra jelentkeztek, a mi szemünkben tehetséges gyerekek voltak. Miért nem telt fölük a felvételin többre?

Pár nap múlva azután újabb hírek érkeztek. A C osztály diákjai kivétel nélkül mindenütt gyengébben szerepeltek a vártnál, ahol fizikából volt a felvételi vizsga. Nem tudták a megkívánt szinten a fizikát.

Nem kétséges: valahol hiba történt. Nyolc-tíz tanulónál nem léphet fel gátolás, és olyan mértékű idegesség, hogy lerontja teljesen az évi átlagát. Különböző is a „rövidzárlat” a mi jól felkészült gyerekeinknél hosszú idő óta ismeretlen fogalom volt, most következett volna be ennyinél?

Nem kellett töprengenem soká. A gyerekek megmondták a probléma okát: — Tessék elhinni, nekünk nehezek voltak azok a példák.

— Nehezek voltak a példák? — lepódtam meg a mondaton. Hát másoknak nem voltak nehezek? Más iskolák gyerekei zömmel közepes és jó osztályzatokat kaptak dolgozataikra. Hogy lehetett? Az osztály fizika tanárát ismerem munkájáról, kitűnő szakember hírében áll. Eddig még nem volt soha probléma a munkájával. Mi történhetett?

— Az idei évben könnyűek voltak a fizika feladatok — mondta az egyik diák. Könnyű volt ötöst szerezni. Mintha a tanár úr feladta volna régi elvét, a tananyag szigorú megkövetelését. Igaz, jó jegyet kaptunk mindig, nem is panaszkodott senkinek a szülője a fizikára, de nem is haladtunk úgy, mint az előző évben. Valószínű, ez most visszautótt...

Elgondolkoztam a fiú mondatain. Nem az újjából szífta a megállapításait. S ahogy eltűnődtem, hirtelen

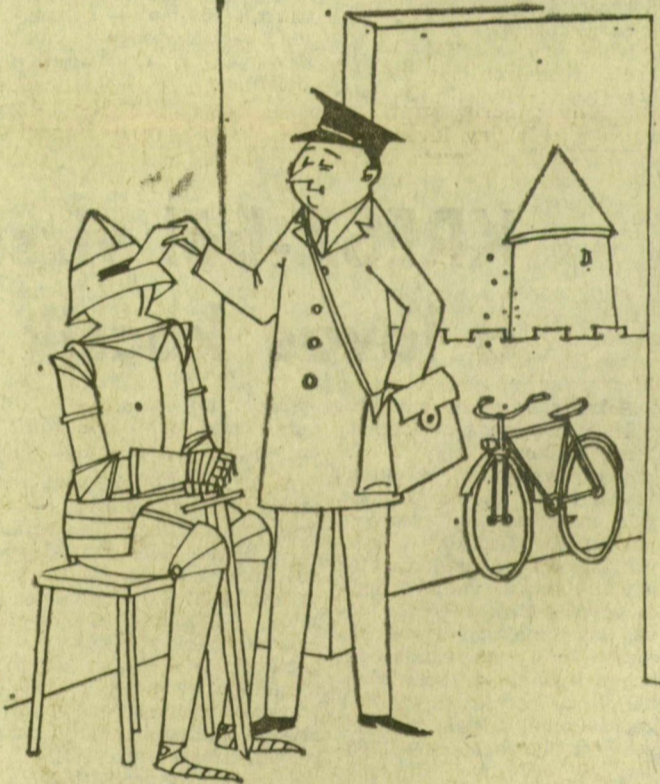
aszották el a komoly munka megkövetelését. A baj bekövetkezett. Vajon, gondolnak-e most ezek a szülők erre? Vagy talán majd azt kéri számon, hogy miért nem osztályozta jobban gyermekük dolgozatait és feleleteit a vizsgabizottság? De lehetséges, hogy hamisan megnyugtatták önmagukat, mert ez könnyebb, mint a valósággal szembenézni. A valósággal, melynek jó néhány tanuló az áldozata.

Mit mondjak még?... Mérges vagyok magamra nagyon, hogy nem álltam a sarkamra akkor, midőn fülemben jutottak az értekezleten történetek. Kár, hogy nem hívtam össze újra a szülői munkaközösséget, s nem magyaráztam meg a tanuló szüleinek, hogy az az út, amelyen a tanárt és gyermekeiket elindították, hova vezet. De azt remélem, hogy minden lecsillapodik, és mennek a dolgok a maguk rendjén. Sajnos, nem így történt...

Írj erről amit elmondtam?... Ha írj, akkor azt is tedd hozzá, hogy becsüljék és szeressék a szülők azt a tanárt, aki színvonalasan, követkeleményt támasztva tanít, mert csak így nézhetnek nyugodtan a gyermekeik felvételi vizsgája elé.

Bánfalvi József

Kézbesítés

Újdonságok a családiház-építőknél

Az utóbbi években hazánkban is elterjedt a „csinált magad!” mozgalom. Ehhez természetesen olyan anyagokra van szükség, amelyek kezelését, alkalmazását könnyű megtanulni, hiszen a felhasználók nem szakemberek.

Magyarországon évenként átlagosan 25 000 családi ház épül, nagy részük úgy, hogy a leendő tulajdonosoknak családtagjai, barátai „besegítenek” az építési munkálatokba. Az Építő-vegyianyaggyártó Vállalat több új gyártmánya ezeknek a családi „brigádoknak” a munkáját segíti, könnyíti.

A vállalat egyik újdonsága a Tenax TCM nevű papírtapéta-ragasztó. Könnyűen kezelhető, műanyag alapú ragasztóanyag, amellyel bárki elvégezheti — némi kezűgyességgel — akár lakoszobájának tapétázását is. A Sicolla F csemperagasztóval pedig a konyha és a fürdőszoba csempézése oldható meg — egyszerűen könnyen, saját erőből. Az építőknél nyújt nagy megtakarítást a Plasztol NK—3 nevű betonplasztifikáló, amely a felhasznált betonmennyiség tulajdonságait javítja. A nagyobb építkezéseknél, s főként az építőipari vállalatok téli építkezéseinél van jelentősége a Kalcidur nevű betonszilárdulási-gyorsító-nak. Ez az új termék minusz 10 fokos hidegben is használható; elősegíti a beton gyors megkötését.

A családiház-építők nagy „slágere” azonban a Novopox Z—41 elnevezésű zománccfesték, amelyet vékony rétegben kell felkenni. Ez az anyag szobahőmérsékleten 3—5 óra alatt megszárad, és 12—24 óra alatt teljesen megkeményedik. Ki-

tűnően pótolja konyhák, fürdőszobák és más, nedves, gözös helyiségek falán az olajfoltokat, vagy csempét. Víz- és vegyszerálló, fára, fémre, betonra egyaránt használható. A vállalatnak egy másik újdonsága az üvegvasas poliészter szerkezet. Hétvégi házakon, családi üdülőkön alkalmazható. Ezek, az 1—2 méter átmérőjű kupolák árnyékmentesek, nagy fényáteresztésűek, s olyan könnyűek, hogy akár egy ember is a helyükre emelheti őket.

BERCZELI A. KÁROLY

Hullámsír

24.

Hát egye meg a fene őket! Vigyázz, hogy te is így ne járj! — böködté Kajári felé, aki megszeppenve leste szállásadója féktelen modulatait. — Csak jöjjön az a víz! Isten büntetése lesz!

E vad s keserű kitérőt kényszerített a társaság belátta, hogy Joó epés szavai mögött egy családódot, de még mindig bűnbakokat kereső, másokat okoló művész bújjik meg, aki saját sorsán saját erejéből változtatni már nem tudván, zülléséért s képességei hanyatlásáért egy egész várost tesz felelőssé s ítélt kárpótlásul pusztulásra. De lehet, hogy hirtelen rohamának megint szeretve gyűlölt lányai voltak értelmi szerzői, akik időnként hírt adnak magukról, de ez úgy felbőszíti a megboszt apát, hogy akkor valóban addig iszik, míg eszméletét is el nem veszíti.

Nem fessegették tovább a kérdést, belátták, hogy ez most összeszólalkozásra unszolná őket, de Gábor, akinek pontos ismeretei voltak a Tisza-szabályozás minden mozzanatáról s magától a folyót is úgy ismerte, mint legszűkebb otthonát, higgadtan, tárgyilagosan csak ennyit jegyzett meg.

— Nézd, Feri bátyám, én téged is megértelek, de azt kénytelen vagyok leszögezni, hogy a Tiszáról keringő hírek nem rémhírek, hanem a való helyzet objektív ténymegállapításai. A tiszai töltések — magyarázta részletesen — a városnál 27—28 láb magasak. Ezek talán kibírják az áradó folyó egyre feszítőbb ostromát. De Percsoránál — s már megint itt! — csak 24—25 lábnyi a keresztgát, az is helytelen irányú, s így a víz nyomását szinte maga ellen ingerli s felfokozza azt. Ráadásul a gát megépítése is rossz, télvíz idején csinálták, fagyos rögökből s a kihegyezett pilótákat nem a vízmenten parton, hanem a gát külső oldalán verték bele az amúgy is belvizektől átázott, laza talajba. Szóval: család történet, mely a városnak hovatovább már félmillió forintjába került, s hozzá Szegedtől húsz kilométernyire, vagyis a Pallavicini-uradalom védelmére. De ez már politika!

Valamennyien tudták, hogy Gábor mire céloz, a város reménytelen küzdelme az ögrófi családdal közismert volt, ennek föltárásában a lapok sem fukarkodtak, s ádázul támadták a kormányt, hogy az árvízvédelem rendkívüli költségei csak a várost és sohasem az ögrófi terhelik, mert a feudális urak egymást támogatják s a dúsgazdag földesurat megkímélik a legcsekélyebb hozzájárulástól is. Ez az igazságtalanság sokakat meggyőzött a rendszer tarthatatlanságáról, ártalmas voltáról s növelte Kossuth táborát.

Még Joó is küssé magához tért Gábor megszívlelendő okoskodásától, bár a főúri név hallatára újból feldühödött. Dohogott is ma-

gában, szitkozódó szavakat sziszegett, szinte teljesen kijózanodott mérgében.

— Az ögrófi? — harsogta hangosan, hogy mindenki hallhatta a vendéglőben. — Őket kéne először a Tiszába fojtani.

Stróbl úr, a vendéglős, ijedten rezzent össze s idegesen köhécselt, hogy kormánypárti vendégei meg ne rettenjenek ettől a vad embertől s elnézést kérve jelezte kis malacszemével, hogy csak részszegében ragadtatta magát a festő ilyen istentelen kifakadásra.

De Joó nem zavartatta magát s valamivel halkabban folytatta.

— Én még nem felejtettem el az Alfonz urat, aki csak pár éve fordult fel, de nagyon nevezetessé és emlékeztessé tette magát néhány viselt dolgával, hogy finom legyen. Ti erről már csak értesültetek az öregektől, mert az ilyesmít ritkán írják meg a történetírók, de én még átéltem a gaztettet. Mert az az volt!

Kajári, aki mohón szívott magába mindent, ami forradalmi fantáziáját megtermékenyítette, fölillant tekintettel fordult feléje.

— Mondd el, Feri bátyám. Nekem csak rémlik valami. Az én öregeim nem nagyon beszéltek.

— Pedig ők is tápaiak, veled együtt, s Tápiót már csak egy ugrás Hantháza meg Anyás. Nos, ott történt a dolog.

Valamennyien örültek, hogy a festő egy kis-sé, megszédült, s hagyta, hogy beszéljen, bár sejtették, hogy általuk ismert történetet fog elmesélni.

(Folytatjuk.)